

Datum

2019-07-08

Vår referens

Håkan Karlström

Miljöinspektör

hakan.karlstrom@malmo.se

**Yttrande till Miljödepartementet – Remiss avseende utredningen
Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar (2019:16)
Dnr: 270-4310–2019**

Sammanfattning

Miljönämnden ställer sig positiv till den nya kärntekniklagen, då behovet av en ny lag är stort. Sedan den nuvarande kärntekniklagen antogs år 1984, så har det förekommit ett flertal förändringar och händelser. Två allvarliga kärnkraftsolyckor har inträffat, ett antal internationella konventioner har tillkommit, Sverige har blivit medlem i EU och Euratom och det säkerhetspolitiska läget har ändrats. Förslaget innebär att lagstiftningen inom kärnteknik blir mer verklighetsanpassad. Lagen innebär emellertid inte några drastiska förändringar, utan det blir tydligare och klarare om vad som gäller i lagstiftningen.

Utredaren har bl.a. undersökt möjligheterna och fördelar med att samordna ansvarsförhållandena enligt kärntekniklagen och miljöbalken, analysera för- och nackdelar med att separera ansvaret för kärnsäkerhet och strålskydd från det långsiktiga ansvaret för avveckling och omhändertagande av avfall, analysera vad som bör krävas vid ett eventuellt byte av tillståndshavare och förutsättningar för ägarprövning vid förändringar i ägandet av reaktorbolag.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på denna remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.
2. Miljönämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse
- Bilaga: Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar, SOU 2019:16

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2019-08-27

Ärendet

Miljödepartementet har remitterat utredningen Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar, SOU 2019:16 till Malmö kommun för yttrande. Stadskontoret kommunstyrelsen har översänt remissen till Miljönämnden för direkt besvarande. Remissvar ska ha inkommit till Miljödepartementet senast den 2 september 2019.

Bakgrund

Sedan kärntekniklagen antogs 1984 har det skett förändringar i omvärlden. Två allvarliga kärnkraftsolyckor har inträffat, ett antal internationella konventioner har tillkommit, Sverige har blivit medlem i EU och Euratom och det säkerhetspolitiska läget har ändrats.

Härtill har de svenska kärnkraftsreaktorerna varit i drift i mer än 30-40 år, fyra av kärnkraftsreaktorerna har stängts permanent och ytterligare två kommer att stängas de två närmaste åren. Frågan om slutförvaring av använt kärnbränsle har kommit till ett skarpt läge.

En särskild utredare har tillsatts för att undersöka behovet av ändring i lagen (1984:3) om kärntekniska verksamhet (kärntekniklagen) och förordningen (1984:14) om kärnteknisk verksamhet och vid behov även föreslå ändringar i strålskyddslagen och nödvändiga följdändringar i miljöbalken och finansieringslagstiftningen.

Utredaren har undersökt möjligheterna och fördelar med att samordna ansvarsförhållandena enligt kärntekniklagen och miljöbalken, analysera för- och nackdelar med att separera ansvaret för kärnsäkerhet och strålskydd från det långsiktiga ansvaret för avveckling och omhändertagande av avfall, analysera vad som bör krävas vid ett eventuellt byte av tillståndshavare och förutsättningar för ägarprövning vid förändringar i ägandet av reaktorbolag. Lagstiftningen inom det Europeiska samarbetet och särskilt lagstiftningen under fördraget om upprättandet av den Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) ska beaktas.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden har granskat och gått igenom resultatet av utredningen, Ny kärntekniklag – med förtydligt ansvar, SOU 2019:16, som innebär att en helt ny kärntekniklag föreslås. I den nya lagen förtydligas bland annat roller och ansvar rörande avveckling av reaktorer och slutförvar av använt kärnbränsle. Begreppet kärnavfall får också en ändrad innebörd.

Miljönämnden anser att det är en mycket genomtänkt utredning som har tagits fram och presenterats med ett flertal viktiga förändringar. Efter den nuvarande kärntekniklagen antogs 1984 så har ett flertal förändringar och händelser inträffat. Tjernobylyckan, Sveriges inträde i Euratom, Kärnsäkerhetsdirektivet 2009, Kärnavfallsdirektivet 2011 och till detta flera nya konventioner under 90-talet har påverkat kärntekniklagen på olika sätt. Det har medfört ett flertal ändringar av kärntekniklagen genom åren, vilket gör att lagen blir lite av ett lapptäcke. Det finns även luckor i lagen som behöver täppas till. Behovet av en ny kärntekniklag är därför stort.

Viktiga delar i förslaget är det ansvar som staten har för slutförvaring av kärnbränsle och de definitioner som ska gälla som ska finnas i kärntekniklagstiftningen.

I utredningen (sidan 256) framgår att Svensk Kärnbränslehantering AB ansökte år 2011 om tillstånd för slutförvar av använt kärnbränsle i Forsmark i Östhammars kommun. Mark- och miljödomstolen ifrågasatte om staten verkligen har slutligt ansvar för slutförvaret efter förslutning enligt nuvarande lagstiftning. Östhammar kommun var också rädd att få ansvaret, efter att industrins ansvar upphört. Enligt förslaget tydliggörs att statens ansvar inträder efter förslutning av slutförvaret. Inför förslutning ska en ansökan göras och ett godkännande kan vara förknippat med olika villkor. Först efter godkännande av ansökan om förslutning tar statens ansvar vid.

I jämförelse mot den nuvarande kärntekniklagen, så har vissa definitioner ändrats medan andra är oförändrade och några nya har tillkommit. I utredningen (sidan 147) framgår bland annat att begreppet kärnavfall omdefinieras, så att det bättre överensstämmer med definitionen av radioaktivt avfall enligt strålskyddslagen. Kärnavfall föreslås avse radioaktivt avfall som använts eller uppkommer i kärnteknisk verksamhet.

Det är nödvändigt med en ny definition, då Sverige är unikt med att ha olika definitioner för kärnavfall och radioaktivt avfall. I EU:s direktiv förekommer endast begreppet radioaktivt avfall som även finns definierat i strålskyddslagen från 2018. Att Sverige har en egen definition för kärnavfall har medfört vissa problem. Ett exempel är när materialprover från reaktorer ska skickas för analys i andra länder. Om en bit material, om än i en liten skala, avlägsnas från en reaktor betraktas materialet som kärnavfall enligt svensk lagstiftning och kan inte enkelt skickas utomlands för analys och slutförvaring i det mottagande landet. Sådana analyser, som skulle kunna vara säkerhetsfrämjande för svensk kärnkraft, har inte kunnat genomföras på grund av detta.

Miljönämnden ställer sig positiv till en ny kärntekniklag, då behovet av en ny lag är stort med anledning av de förändringar och händelser som har inträffat sedan den nuvarande kärntekniklagen antogs. Förslaget innebär att kärntekniklagen blir mer verklighetsanpassad. Lagen innebär emellertid inte några drastiska förändringar, utan det blir tydligare och klarare om vad som gäller.

Barnkonventionen

Barnkonventionen har beaktats i handläggningen av detta ärende. Utifrån miljö- och hälsosynpunkt, är det viktigt att det införs en ny sammanhållen lagstiftning inom kärnteknik som bland annat ger ett förtydligt ansvar för slutförvaring av kärnbränsle. Detta innebär en ökad trygghet och säkerhet för barn.

Detta yttrande har utarbetats av Håkan Karlström, miljöinspektör

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Jeanette Silow
Avdelningschef
Avdelningen för Miljö- och hälsoskydd